

КОРПОРАТИВНАТА СОЦИАЛНА ОТГОВОРНОСТ В ТЪРГОВИЯТА В КОНТЕКСТА НА ПРИНУДИТЕЛНО ПРЕМЕСТВАНЕ НА ХОРА

Мариана Петрова¹
e-mail: mariana.petrova.malkiya@gmail.com

Резюме

Преместването на хора против тяхната воля се увеличава през последните десетилетия. Милиони напускат принудително домовете и родината си, за да спасят своя живот и този на близките си, а завръщането им у дома – отнема години. Правителствата на приемащите държави, посредством своите политики, са водещи в овладяване на хуманитарните кризи, осигурявайки защита, подслон и храна на нуждаещите се, а търговският сектор е с основен принос при включването им като икономически участници в общността. Търговията и услугите – една от най-гъвкавите и адаптиращи се сфери, чрез ангажиментите си в областта на корпоративната социална отговорност, подпомага и предоставя възможност за бързо включване на търсещите международна закрила на пазара не само като потребители, но и като равноправни участници на пазара на труда.

Ключови думи: корпоративна социална отговорност, търговия, принудителен трансфер, бежанци, конфликт

JEL: F16, F51, M14

Увод

Принудителният трансфер на хора днес придобива катастрофални размери. Хора от цял свят търсят спасение от различни форми на насилие – право на убежище, гарантирано от чл. 14 на Всеобща декларация за правата на човека (ООН, 1948). Безспорно е, че потребностите от вода, храна, топлина и покрив следва да бъдат удовлетворени. Но няма съмнение, че *всеки човек има право и на труд* (ООН, 1948, чл. 23), право да приложи своите знания и умения за добруването на всички.

Търговията като една от най-бързо адаптиращите се и гъвкави сфери има възможност своевременно да стимулира тези процеси, да налага отговорно бизнес и социално поведение, ръководейки се от *писани и неписани закони* и при спазване на *добрите нрави*. В контекста на събитията след 24.02.2022 г., търговията се явява и надеждно средство в облагодетелстване бързото

¹ Докторант, катедра „Икономика на търговията“, УНСС

включване на търсещите международна закрила на пазара не само като потребители, но и като равноправни участници на трудовия пазар.

Много автори изследват проблематиката, свързана с принудително преместване на хора. Ограниченията на публикацията не дават възможност за широк обзор. Анализира се съдържанието на 2368 разработки, публикувани в Електронни ресурси, Бази данни и Обединено търсене в бази данни чрез платформа EBSCO Discovery Service на Нов български университет в периода 01.01.2019 – 29.11.2022 г. и въз основа на получените резултати се третираат някои релевантни на темата проучвания.

Барановски (2022) на фона на руските военните действия в Украйна, разглежда два парадокса и тяхната взаимна свързаност, а именно: първият, война с унищожаване на човешки живот и инфраструктура и вторият, енергийната война със сериозни последици за Европа и света.

Юзик (Yuzyk, 2021) насочва вниманието си към навлизането на IKEA на украинския пазар.

О'Конър (O'Connor, 2022) изследва световната търговия в контекста на предизвикателството на пандемията от КОВИД-19 и войната в Украйна, а с принудителния трансфер на хора, предизвикан от изменението на климата се занимават Гарлик и Михал (Garlich, and Michal, 2022).

Разработва се и пространствен модел на външна и вътрешна принудителна миграция от Ечевария-Коко и Гардеазабал (Echevarria-Coco, and Gardeazabal, 2021), чиито прогнози се тестват върху реални данни от 161 държави с хоризонт 1995 – 2016 г., като получените резултати съвпадат с очакванията на модела.

Обект на изучаване от Джонсън и колектив (Johnson et al., 2022) са травмите и посттравматичните разстройства сред гражданското население, причинени от военни действия, започнали в Украйна през 2014 г.

Интерес за авторите представлява и приютяването в безопасни зони на търсещите убежище. Рамазани и колектив (Ramazani et al., 2022) провеждат качествено проучване на територията на Иран сред експерти за идентифициране на критериите за подслоняване на хора, бягащи от конфликти и др.

Изводът, който може да бъде направен въз основа на изнесените данни е следният: към настоящия момент липсва изследване, съчетаващо разглеждането на ординерни икономически категории като корпоративна социална отговорност и пазар на труда в екстремна функционална среда – военните действия в Украйна.

Целта на публикацията е да проучи тази връзка, с което да спомогне за основополагане на проблема.

Отражение на военните конфликти в Близкия изток и Европа върху принудителното разселване на чужди граждани и трудовия пазар в България

Република България за пръв път в своята най-нова история се сблъсква с проблема по допускане на голям брой хора, търсещи убежище, след началото на гражданската война в Сирия през 2011 г. Десет години по-късно, процесът се задълбочава след връщането на талибаните на власт в Афганистан и още повече с началото на военни действия на Русия в Украйна на 24.02.2022 г.

По данни на Държавната агенция за бежанците (Държавна агенция за бежанците, 2022), най-голям е броят на лица, потърсили международна закрила в България, в периода 01.01.1993 – 31.08.2022, идващи от страни, както следва:

Таблица 1: Топ 5 страни на произход по брой подадени молби през периода 01.01.1993 – 31.08.2022 г.

1.	Афганистан	41 444
2.	Сирия	31 866
3.	Ирак	21 358
4.	Пакистан	3 704
5.	Без гражданство	2 348

Източник: Държавна агенция за бежанците (2022).

Таблица 2: Топ 5 страни на произход по брой подадени молби през периода 01.01.2022 – 31.08.2022 г.

1.	Афганистан	5 007
2.	Сирия	4 029
3.	Украйна	1 289
4.	Мароко	788
5.	Ирак	182

Източник: Държавна агенция за бежанците (2022).

Съгласно Месечен бюлетин за август 2022 на Агенция по заетостта, в България са регистрирани със статут на временна закрила 2 388 украински граждани, от които жените наброяват 2 074 (Агенция по заетостта, 2022b, с. 37).

Извънредните събития, настъпили между Русия и Украйна и зараждащата се хуманитарна криза в Европа, принуждават Европейската комисия, за първи път от приемането ѝ през 2001 г., да активира на 04.03.2022 г. Директива 2001/55/ЕО на Съвета от 20 юли 2001 година относно минималните стандарти за предоставяне на временна закрила в случай на масово навлизане на разселени лица и за мерките за поддържане на баланса между държавите-членки в полагането на усилия за прием на такива лица и понасяне на последиците от този прием (Директива 2001/55/ЕО).

Във връзка с това, страните членки предприемат промени в националните си нормативни уредби. Следователно, за нуждите на настоящата разработка, под „чужди граждани“ ще се имат предвид гражданите на Украйна, тъй като гражданите на останалите държави са обект на друго процедурно производство.

Измененията в Закона за насърчаване на заетостта (2002) в България влизат в сила на 03.06.2022 г. и уреждат правото на чужди граждани, потърсили временна международна закрила да имат достъп до всички услуги за търсещите работа, както и до образователната система (изм. и доп. ДВ., бр. 41, 03.06.2022 г.). Така Агенцията по заетостта се превръща във водеща институция в този процес.

За съжаление, държавната администрация е тромава и реагира бавно на динамично случващите се събития. Отделният българин, частни компании и някои обществени и религиозни организации се самоорганизират за часове в оказване на подкрепа на всеки, потърсил помощ.

Достъп до българския трудов пазар на чужди граждани – нормативна уредба

Участието на чужди граждани на българския трудов пазар се регламентира, основно, със Закона за убежището и бежанците и Директива 2001/55/ЕО.

Законът за убежището и бежанците (2022) дефинира условията и реда за предоставяне на закрила, както правата, задълженията и административно-наказателната отговорност на чужденци на територията на Република България (чл. 29, чл. 29а, чл. 30).

Член 1а узаконява ангажимента на държавата към тази група хора по предоставяне на временна и международна закрила.

Член 5-ти указва равнопоставеността на чуждите граждани с тези на българските. Законът имплементира изискванията на Директивата, включително на чл. 12 „Държавите-членки разрешават за срок, непревишаващ срока на временната закрила, на лицата, ползващи се с временна закрила,

да се ангажират с намиране на работа или упражняване на свободна професия при спазване на разпоредбите, регулиращи съответната професия, както и на дейности, като образователни възможности за възрастни, професионално обучение и придобиване на практически опит. Поради причини, свързани с политиката по отношение на пазара на труда, държавите-членки могат да предоставят предимство на граждани на Европейския съюз и на граждани от държави, обвързани с Договора за Европейското икономическо пространство, както и на законно пребиваващи на техните територии граждани на трети страни, които получават помощи за безработни. Приложими са общите разпоредби на законодателството в сила, отнасящи се до заплащането на труда, достъпа до системите за социално осигуряване, заетостта или дейностите, свързани с упражняването на свободни професии, както и други условия, свързани със заетостта“ (Директива 2001/55/ЕО).

Украинските граждани със статут на временна закрила, назначени на трудов договор към 31.08.2022 г., възлизат на 8306 по данни на Национална агенция за приходите. Най-висок процент от приетите на работа са ситуирани в област Бургас – 44,50%, област Варна приема 18,40%, а в София са 13%. Разпределението им по икономически сектори според Месечен бюлетин за август 2022 г. на Агенция по заетостта е показано в таблицата по-долу (Агенция по заетостта, 2022b, с. 37-38).

Таблица 3: Разпределение по сектори на работещите към 31.08.2022 г. украински бежанци

Сектор	Бр. работещи
1	2
А. Селско горско и рибно стопанство	63
В. Добивна промишленост	18
С. Преработваща промишленост	595
Д. Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	4
Е. Строителство	158
Г. Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети	625
Н. Транспорт складиране и пощи	135
И. Хотелиерство и ресторантьорство	5 236
Ж. Създаване и разпространение на информация и творчески продукти далекосъобщения	247

Продължение

1	2
К. Финансови и застрахователни дейности	53
Л. Операции с недвижими имоти	58
М. Професионални дейности и научни изследвания	103
Н. Административни и спомагателни дейности	383
О. Държавно управление	16
Р. Образование	30
Q. Хуманно здравеопазване и социална работа	99
Р. Култура спорт и развлечения	186
S. Други дейности	296
U. Дейности на екстериториални организации и служби	1
Всичко	8 306

Източник: Агенция по заетостта (2022b).

Данните от таблица 3 разкриват, че най-голямо е търсенето и предлагането на работни места в хотелиерството и ресторантьорството, а именно: 63,04% от всички заети украинци. Търговията заема второ място – със 7,52%.

Инициативи в търговията в контекста на принудително разселване на хора

Особен принос за интеграцията и адаптацията на украинските граждани имат представителите от сферата на търговията и услугите. Търговските компании, посредством своите стратегии, особено чрез ангажиментите си в областта на корпоративната социална отговорност (КСО), подпомагат директно и индиректно тези хора. Бързо създават програми за заетост, в които могат да се включват желаещите, потърсили закрила. По този начин, една от многобройните теории, свързвани с КСО, по-специално теорията за общественото благополучие намира приложение в реалния живот. Филип Котлър и Нанси Лий (2011, pp. 3-4, pp. 26-27) определят корпоративната социална отговорност като ангажимент на компаниите за подобряване на общественото благополучие, прилагайки доброволни бизнес практики и

влагайки собствени ресурси, а положените усилия формулират като социални инициативи. Сходна е и дефиницията на Европейския съюз от 2012 г. за КСО като „отговорността на предприятията за въздействието, което оказват на обществото“ (Министерство на труда и социалната политика, 2019, с. 5). Търговските компании като предоставят възможност на хората, търсещи закрила, да упражнят правото си на труд, да приложат своите знания, умения и професионална квалификация, благоприятства не само за социалното и икономическото им интегриране, но и способства за добруването на общността, която ги приема и на българското общество като цяло.

По данни на Върховния комисариат на ООН за бежанците (ВКБООН) към 09.06.2022 г. (UNHCR, 2022), броят на хората, търсещи спасение от различни форми на насилие, достига 101,1 милиона – за първи път в историята. Следователно един човек на всеки 78 души в света е принуден да бяга. Една от основните причини за това са започналите военни действия в Украйна, довели до формирането на бежански поток от 4 880 800 украински граждани (предимно жени, деца и възрастни хора). Повечето от тях получават международна закрила в европейски държави. Задълбочаващата се ситуация и очертаващото се продължително принудително разселване, налага необходимостта от създаване на работни места, предоставяйки възможност на хората, търсещи убежище да генерират доходи както за себе си, така и за приемащите ги общности. Частните компании са ценен участник в тези инициативи, имайки предвид ограничените публични ресурси. Световният опит показва, че някои мултинационални компании изпълват с нов смисъл понятието за корпоративна социална отговорност, предоставяйки възможност за работа на бежанци, въз основа на пазарен подход, използвайки огромния потенциал от техни знания, умения, опит, желание за интеграция в общността, осигурила им подкрепа, надграждащи дарителството и филантропията. В настоящата разработка се споделя опита на някои компании (Tent Partnership for Refugees, 2022), широко познати в България.

Ingka Group (IKEA търговия на дребно) поема ангажимент да включи в програми за обучение и езикови умения до 2022 г. около 2500 бежанци в 300 от своите магазини в 30 държави, като успешно завършилите ще бъдат насърчавани да кандидатстват за свободни позиции. В Йордания, IKEA възнамерява да увеличи броя както на наетите бежанки, предимно от Сирия, така и на местните йордански жени, от 250 през 2019 г. на 400 през 2022 г., в производствения им център, за направата на ръчно тъкани килими, текстил и други.

H&M Group се ангажира да напътства 50 бежанки в Германия, Италия и Холандия за период от три години, считано от 2021 г. Друга инициатива се отнася до веригата за доставки в Турция, където Групата работи с около

20 доставчика и предоставя заетост приблизително на 500 бежанци. Н&М поема обещание да удвои броя на доставчиците, с които работи и да достигне до минимум 2000 бежанци. Н&М Group към осигуряване на заетост на бежанци в Етиопия.

Lidl България предоставя възможност за работа на украински граждани, получили статут на временна закрила в страната, отваряйки за тях свободните позиции в магазините си (Лидл България ЕООД енд КО. КД, 2022).

Проучване на Агенция по заетостта за готовността на украински граждани, търсещи международна закрила да започнат работа, както и на български работодатели да ги наемат

Публикуваните данни са с натрупване към 13.10.2022 г. Проведена е анкета сред 2884 украински граждани при консултирането им от мобилни екипи на Агенцията и Дирекции „Бюро по труда“. Участват и 342-ма работодателя (Агенция по заетостта, 2022а). Данните са събрани чрез попълване на електронен формуляр. Резултатите показват, че: 71% от анкетираните са готови незабавно да започнат работа, а 16% – до 6 месеца; имат висока степен на образование – 65% от украинските граждани са с висше образование, 32% са със средно образование и само 3% са с основно или по-ниско; обезпечеността с квартира на 47% от анкетираните е осигурена за 1 месец, 40% са си гарантирали подслон за целия период на пребиваване, докато 13% нямат квартира; по отношение на заявено желание за упражняване на определена професия – 26% отбелязват „офис-секретар“, от „администратор в хотелиерството“ се интересуват 24%, „камериер“ искат да бъдат 23%, „работник в заведенията за хранене и развлечения“ – 18%, „продавач-консултант“ – 16%, а „касиер“ – 15% и т.н.

От подадените 342 броя анкети, е видно, че: 74% от работодателите имат готовност веднага да наемат украински граждани, а 9% – до 6 месеца; предимно се търсят хора със средно образование – 28%, без изискване за образователен ценз – 26%, десет процентно е търсенето на вишисти. Допитването проверява и възможността, работодателите да осигурят настаняване, транспорт и грижа за деца. Само 12% от тях могат да осигурят определена комбинация от горепосочените; 18% предлагат единствено транспорт до работа, а 21% само квартира.

Половината от работодателите могат да предложат постоянен ангажимент на наетите лица. Заявените потребности са в областта на търговията и туризма, производството и преработвателната промишленост, информационните технологии и др.

Заклучение

Настоящата разработка разглежда корпоративната социална отговорност в търговията в контекста на принудително преместване на хора, в което се състои и оригиналността ѝ – обичайни икономически категории в необичайна функционална среда.

В условията на военен конфликт и зараждаща се хуманитарна криза, първата инициатива на Европейския съюз и държавите членки е промяна на нормативната уредба, с цел овладяване и смекчаване на последствията от военните действия. В резултат на това, започва и се развива процес на интегриране на принудително пристигналите у нас граждани на Украйна на българския трудов пазар.

Търговските фирми чрез адаптиране на своите политики за КСО, участват активно. По този начин сектор „Търговия“ се нарежда на второ място по брой на реално назначени украински граждани.

Изводите, които се налагат от направеното изложение са следните:

- военните действия в Украйна отслабват европейската икономика и увеличават риска от висока безработица;
- институционалното информационно обслужване на България изостава от реално протичащите процеси по настаняване и интеграция и публичните ресурси са ограничени;
- компаниите от сектор „Търговия“ са водещи в оказване на подкрепа на хората, търсещи международна закрила чрез гъвкавите си и адаптивни стратегии и поетите ангажименти в областта на КСО;
- Европейският съюз, държавите членки, включително България, се стремят към ограничаване на законовите бариери, пречателстващи пълноценното включване на чуждите граждани и частната инициатива.

Проблематиката е сложна и многостранна и не може да бъде изчерпана в рамките на настоящата публикация. Въпросът се нуждае от последващо задълбочено проучване.

Използвана литература

Агенция по заетостта. (2022a). Възможности за работа на украински граждани, Данни от проведени анкети (Agentsia po zаетostta, 2022, Vazmozhnosti za rabota na ukrainски grazhdani, Danni ot provedeni anketi) [Online], available at: <https://www.az.government.bg/pages/vazmozhnosti-za-rabota-na-ukrainски-grazhdani/> (accessed 29 November 2022)

Агенция по заетостта. (2022b). Месечен бюлетин – 2022, август: Информация за безработицата, активната политика по заетостта и реализацията на оперативната програма „Развитие на човешките ресурси“ през август

- 2022 г. (Agentsiya po zаетostta, 2022, Mesechen byuletin – 2022, avgust: Informatsia za bezrobotitsata, aktivnata politika po zаетostta i realizatsiyata na operativnata programa „Razvitie na choveshkite resursi“ prez avgust 2022 g.) [Online], available at: <https://www.az.government.bg/bg/stats/view/2/383/> (accessed 29 November 2022)
- Държавна агенция за бежанците. (2022). Актуална информация, файлове: Топ 5 страни на произход по брой подадени молби през периода 01.01.1993 – 31.12.2021 (Darzhavna agentsiya za bezhantsite, 2022, Aktualna informatsiya, faylove: Top 5 strani na proizhod po broy podadeni molbi prez perioda 01.01.1993 – 31.12.2021) [Online], available at: <https://www.aref.government.bg/bg/node/238> (accessed 29 November 2022)
- Закон за насърчаване на заетостта. // Обн., ДВ, бр. 112 от 29.12.2001 г., в сила от 01.01.2002 г., последно изм. и доп. ДВ. бр. 41 от 03.06.2022 г. (Zakon za nasarchavane na zаетostta. // Obn., DV, br. 112 ot 29.12.2001 g., v sila ot 01.01.2002 g., posledno izm. i dop. DV. br. 41 ot 03.06.2022) [Online], available at: <https://net6-ciela-net.kenli.nbu.bg/Document/> (accessed 29 November 2022)
- Закон за убежището и бежанците. // Обн., ДВ, бр. 54 от 31.05.2002 г., в сила от 01.12.2002 г., последна промяна изм., бр. 32 от 26.04.2022 г. (Zakon za ubezhishteto i bezhantsite. // Obn., DV, br. 54 ot 31.05.2002 g., v sila ot 01.12.2002 g., posledna promyana izm., br. 32 ot 26.04.2022 g.) [Online], available at: <https://web-apis-bg.kenli.nbu.bg/> (accessed 29 November 2022)
- Котляр, Ф. и Лий, Н. (2011). Корпоративна Социална Отговорност, Рой Комюникейшън. (Kotlar, F. i Liy, N., 2011, Korporativna Sotsialna Otgovornost, Roy Komyunikeyshan).
- Лидл България ЕООД енд КО. КД (2022). Работа в Lidl (Lidl Bulgariya EOOD end KO. KD, 2022, Rabota v Lidl) [Online], available at: <https://jobs.lidl.bg/> (accessed 29 November 2022)
- Министерство на труда и социалната политика. (2019). Стратегия за корпоративна социална отговорност на България 2019 – 2023. (Ministerstvo na truda i sotsialnata politika, 2019, Strategiya za korporativna sotsialna otgovornost na Bulgaria 2019 – 2023) [Online], available at: <https://web-apis-bg.kenli.nbu.bg/> (accessed 29 November 2022)
- ООН. (1948). Всеобща декларация за правата на човека, Приета и провъзгласена с резолюция 217 А (III) на Общото събрание на ООН, 10.12.1948 г. (OON, 1948, Vseobshta deklaratsia za pravata na choveka, Prieta i provazglasena s rezolyutsiya 217 A (III) na Obshtoto sabranie na OON, 10.12.1948 g.) [Online], available at: <https://web7-ciela-net.kenli.nbu.bg/> (accessed 29 November 2022)

- Съвет на Европейския съюз. (2001). Директива 2001/55/ЕО на Съвета от 20 юли 2001 относно минималните стандарти за предоставяне на временна закрила в случай на масово навлизане на разселени лица и за мерките за поддържане на баланса между държавите-членки в полагането на усилия за прием на такива лица и понасяне на последиците от този прием. (Savet na Evropeyskiya sayuz, 2001, Direktiva 2001/55/EO na Saveta ot 20 yuli 2001 otnosno minimalnite standarti za predostavyane na vremenna zakrila v sluchay na masovo navlizane na razseleni litsa i za merkite za poddarzhane na balansa mezhdu darzhavite-chlenki v polaganeto na usiliya za priem na takiva litsa i ponasyane na posleditsite ot tozi priem) [Online], available at: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32001L0055:BG:HTML> (accessed 29 November 2022)
- Baranowski, M. (2022). Commentary – the paradox of two wars in Ukraine: Between Independence and the Social welfare of Others', World Affairs, Nov2022(2022) [online], available at: <https://web-s-ebsohost-com.kenli.nbu.bg/> (accessed 28 November 2022)
- Echevarria-Coco, J. and Gardeazabal, J. (2021). A Spatial Model of Internal Displacement and Forced Migration, Journal of Conflict Resolution, 65(2/3) [online], available at: <https://web-s-ebsohost-com.kenli.nbu.bg/> (accessed 28 November 2022)
- Garlich, M. and Michal, I. (2022). Human mobility, rights and international protection: responding to the climate crisis', Forced Migration Review, FMR69, March 2022 [online], available at: <https://web-s-ebsohost-com.kenli.nbu.bg/ehost/> (accessed 28 November 2022)
- Johnson, R. et al (2022). War trauma and PTSD in Ukraine's civilian population: comparing urban-dwelling to internally displaced persons', Social Psychiatry & Psychiatric Epidemiology, 57(9) [online], available at: <https://web-s-ebsohost-com.kenli.nbu.bg/ehost/> (accessed 28 November 2022)
- O'Connor, D. (2022). Trade promotion in challenging times, New Zealand International Review, 47(4) [online], available at: <https://web-s-ebsohost-com.kenli.nbu.bg/ehost/> (accessed 28 November 2022)
- Ramazani, R., Yari, A., Heydari, A., Hanafi-Bojd, A., Soltani, A., Rostami, S., Ostadtaghizadeh, A. (2022). War, displacement, and the best location for temporary sheltering: a qualitative study, BMC Public Health, 22(1) [online], available at: <https://web-s-ebsohost-com.kenli.nbu.bg/ehost/> (accessed 28 November 2022)
- Tent Partnership for Refugees. (2022). H&M Group [Online], available at: <https://www.tent.org/partner/hm-group/> (accessed 29 November 2022)
- Tent Partnership for Refugees. (2022). IKEA [Online], available at: <https://www.tent.org/partner/ikea/> (accessed 29 November 2022)

UNHCR. (2022). More than 100 million people are forcibly displaced [Online], available at: <https://www.unhcr.org/refugee-statistics/insights/explainers/100-million-forcibly-displaced.html> (accessed 29 November 2022)

Yuzyk, M. (2021). Peculiarities of IKEA management in the world and in Ukraine, Socio-Economic Problems and the State, 25(2) [online], available at: <https://web-s-ebscohost-com.kenli.nbu.bg/ehost/> (accessed 28 November 2022)

CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY IN TRADE IN THE CONTEXT OF FORCED POPULATION DISPLACEMENT

Mariana Petrova, PhD Candidate
Department of Economics of Trade
University of National and World Economy
e-mail: mariana.petrova.malkiya@gmail.com

Abstract

The forced displacement of people has been increased in recent decades. Millions of people are forced to leave their homes and motherland in order to save their lives and those of their loved ones. It may takes years for them to return home. Governments, through their policies, are leading in managing humanitarian crises, providing protection, shelter and food to those in need, and the trade sector has a fundamental contributions in including them as economic actors in the community. Trade and services – one of the most flexible and adaptable spheres, through its commitments in the field of corporate social responsibility, supports and provides an opportunity for the rapid inclusion of refugees in the market not only as consumers, but also as equal participants in the labor market.

Keywords: corporate social responsibility, trade, forced transfer, refugees, conflict

JEL: F16, F51, M14